

Mildamster Brêge

Colofon

Redactie:

Greetje Bakker
Grietus Brouwer
Sietse van Dijk
Henk Hidding
Michiko Sugawara
Ab Slager
Lily Tola
Dorothy Vel
Renske de Vries (lay-out)

Linoleumsnede voorblad: Jan ten Hoeve
Vormgever voorblad: Roelof Koster
Cartoon: Berend Krekt

Officieel orgaan van Plaatselijk Belang Mildam

Jaargang 4 - nr. 3

Verschijnt 4 x per jaar

Oplage: 325 stuks

Rekeningnr. Rabobank: 1099.61.005

t.n.v. Dorpskrant Mildamster Brêge

Wilt u reageren?

Dat kan per e-mail: DorpskrantMildam@gmail.com

òf schriftelijk:

Redactie Mildamster Brêge, p/a De Wissel 14, 8454 KT MILDAM

Inleveren kopij: vóór 15 september 2009

(± één vel A4-formaat; lettertype Times New Roman; puntgrootte 12)

INHOUDSOPGAVE

Colofon	1
Contactpersoon Plaatselijk Belang	3
Buurtcoördinatoren.....	3
Van de nieuwe voorzitter.....	3
Cartoon.....	4
Interview met eindexamenkandidaten.....	5
Een stralend Mildam?.....	8
Een Mildamster Mysterie	10
Waar-o-waar is dit plekje?.....	12
Waarom is het buiten zo groen?.....	13
Houtwallen langs de Molenlaan	14
Nije Mildamster Merk	15
Van Mildam naar Eisenach.....	16
Mildam als 'Knooppunt 76'.....	18
Mildamster om utens	19
Verdwijnziekte van de bijen, oorzaak bekend!.....	20
Tjongerschool Mildam	22
CBS W.A.Nijenhuissschool Katlijk	24
Charles Darwin.....	27
Michiko	30
De zilversmid	31
Natuurbouw.....	32
Ontmoetingsdag voor rolstoelgebruikers 2009 in Katlijk/Mildam.	34
Nieuws van de 60+ soos Katlijk-Mildam	35
Kreatief Kollektief	36
Korfbal	38
Gym in beweging.....	39
Computerleercentrum Nieuwehorne.....	40

Contactpersoon Plaatselijk Belang

Sietse van Dijk ☎ (0513) 63 60 66

E-mailadres: pbmildam@hotmail.com

Buurtcoördinatoren

Koene Bik, De Karn 19

Janny Jongedijk, Schoterlandseweg 33

Rykele Hoekstra, Schoterlandseweg 85

Piet Riemersma, Van Aylvalaan 22

Sietse van Dijk, Molenlaan 22

Ruth Samm, De Dobbe 27

Peter Dral, Weversbuurt 17

vacature

Bruggelaantje/Milhoes/De Karn

Schoterlandseweg (west)

Schoterlandseweg (oost)

Van Aylvalaan/De Wissel

Molenlaan

De Dobbe

Yntzelaan/Weversbuurt

Verzetslaan

Van de nieuwe voorzitter

Tijdens de jaarvergadering van 31 maart 2009 ben ik benoemd als voorzitter van het Plaatselijk Belang Mildam. Bovendien werd tijdens deze vergadering **Piet Riemersma** benoemd als **lid** van **Plaatselijk Belang**. Door toetreding van de twee nieuwe leden is het bestuur weer compleet.

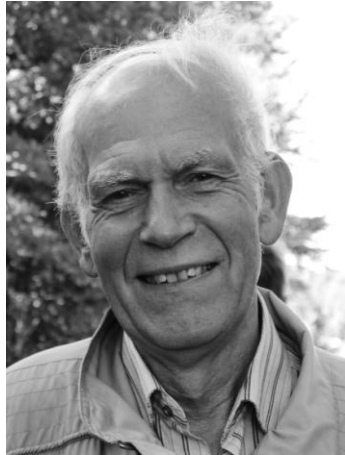
Inmiddels heb ik een vergadering van het bestuur bijgewoond én een gezamenlijke vergadering van de besturen van PB Katlijk en PB Mildam. Op dit moment probeer ik me zo goed en zo snel mogelijk in te werken in de lopende en toekomstige activiteiten van het PB.

Een volgende keer zal ik vertellen waar we op dit moment zoal mee bezig zijn en op welke wijze we de samenwerking met het bestuur van PB Katlijk kunnen uitbreiden.

Wie is uw nieuwe voorzitter?

Mijn naam is Bauke Visser en ik woon nu al meer dan 20 jaar samen met mijn vrouw op De Dobbe 52. We hebben twee zonen. De oudste woont in Katlijk en de jongste in Nairobi.

Ik ben geboren in 1941 in Huizum (Leeuwarden-Zuid) en heb daar met veel plezier mijn jeugdjaren doorgebracht. Zoals zo velen van mijn jeugdvrienden in die tijd, ben ik na mijn dienstitijd mijn toekomst gaan zoeken óver de Tjonger: ik trad in dienst bij het Industrieel Assurantiekantoor in Eindhoven, doch besloot na 6 maanden naar Friesland terug te keren en heb daar nooit spijt van gehad.

We hebben eerst ruim 6 jaar op de Akkers gewoond in Heerenveen en daarna 16 jaar op de Greiden. Na 30 jaar trouwe dienst bij Douwe Egberts in Joure werd ik op 58½-jarige leeftijd in staat gesteld gebruik te maken van een regeling vervroegd uittreden.

Ik houd van sport in het algemeen en ben in competitieverband actief geweest met voetballen, volleybal, tennis en badminton. Als het even kan pak ik de fiets in plaats van de auto en schaats ik iedere winter met veel plezier op kunst- of natuurijs.

In weer en wind ben ik elke zaterdagmorgen in de prachtige bossen van Oranjewoud aan het hardlopen bij de trimgroep van AV Heerenveen.

Naast sport houd ik van boeken lezen. Met name boeken die over geschiedenis gaan, vind ik interessant. De laatste jaren ben ik - naast vele anderen - dan ook betrokken geweest bij het tot stand komen van het binnenkort verschijnende boek '**Tusken wâld en wetter**' (Schetsen uit de historie van Mildam en Brongerga).

Mocht u het nog niet besteld hebben, wacht er dan niet te lang mee, want het is een eenmalige uitgave en de voorraad is beperkt.

Bauke Visser

Interview met eindexamenkandidaten

We zitten in de week vóór de eindexamens – naar verluidt een heel heftige en stressvolle periode. Toch hebben 5 eindexamenleerlingen tijd gevonden om met de Brêge te praten.

Mark van den Bos doet de gemengde leerweg (vm-bo-gl) op het AOC, **Annejet Heida**, **Anouk Visser** en **Bas van Espelo** zitten op de OSG, alle drie op het atheneum, **Tjeerd Pols** op het gymnasium van het Bornego College.

De pakketten, die over het algemeen al gekozen moesten worden aan het eind van de 3^e klas, voldoen iedereen. Er werd duidelijk gekozen met het oog op de studiemogelijkheden en studiewensen. **Annejet**, met 'natuur en gezondheid': "Bij het pakket 'economie en maatschappij' heb je geschiedenis en aardrijkskunde en dat vind ik helemaal niet leuk, dus dat viel af. En ik vond geneeskunde al langer fascinerend en wist al in de vierde klas wat ik studeren wilde."

Voor **Bas** was het andersom, hij heeft ook 'natuur en gezondheid' gekozen, maar "Ik had misschien beter 'economie en maatschappij' kunnen kiezen, want wiskunde, natuurkunde en scheikunde zijn nu niet bepaald de vakken, waarin ik uitblink. Maar zo heb ik wel de grootste keus wat de vervolgopleiding betreft." Hij noemt Anouk's pakket 'cultuur en maatschappij' een beetje denigrerend het 'pretpakket' maar **Anouk** is daar heel blij mee, zeker nu voor de examens: "Ik hoef maar voor vier in plaats van acht vakken te leren en het zijn allemaal vakken, die ik leuk vind!" (4 vakken zijn talen; daar krijg je leesteksten, wat je niet voorbereiden kunt).

Tjeerd heeft ook alle opties open gehouden: "Naast 'natuur en gezondheid' heb ik in mijn vrije pakket nog Latijn, Grieks en geschiedenis gekozen, zo kan ik alle kanten op."

Iedereen heeft een leuke tijd beleefd op de middelbare school. **Mark**: "Aan het begin waren er wel minder leuke momenten, al die oudere jongens waar ik tegenop keek, maar het werd alsmar leuker met de jaren."

Anouk zei zich wel vermaakt te hebben op school (met dank aan vrienden en feestjes), Annejet vond deze periode zelfs superleuk, ook omdat ze veel vrienden gemaakt heeft. "Daarnaast zat ik 4 jaar in de Big Band van school en dat was een hele leuke tijd; ook de reizen die we maakten met de Big Band".

Tjeerd voelde zich goed op het Bornego College vanwege de kleinschaligheid, "Je kent daar alle docenten, dat is gezellig. Het is echt jouw schooltje. Dat zal ik dan ook missen op de universiteit, daar is alles een stuk groter en lopen er honderden mensen rond..." Hoewel Annejet alles aan school wel leuk vond, waren de pauzes wel top "Omdat je dan bij elkaar zit, je ziet alle mensen, die niet direct in je klas zitten. Dat zal ik zeker ook missen!"

Ja, maar wat zullen de eindexamenkandidaten niet missen van school?

Dat is voor iedereen verschillend, Bas is blij dat hij geen Latijn en Grieks meer hoeft te doen en Tjeerd kan de gymlessen wel overslaan: "Acrobatiek of turnen, dat is niets voor mij!". Annejet verheugt zich erop van de toetsweken af te zijn en Mark van vervelende medeleerlingen (uit de eerste twee klassen). Anouk heeft een bijzonder slechte herinnering aan "Al die -tig trappen, die je met zo'n superzware hutkoffer op je rug op moest!"

Mark heeft al vóór de meivakantie twee vakken afgesloten, economie en groenvoorziening, en heeft nu op school nog examenoefeningen totdat de nationale eindexamens beginnen. De anderen zijn vrij van school; er wordt van hen verwacht, dat ze zelfstandig studeren. Bijna allemaal hebben ze een schema opgesteld, alleen valt het niet mee zich daaraan te houden. Anouk verzucht dat ze "Na zes jaar nog steeds niet kan plannen! Ik heb een schema gemaakt en ben er ook meteen weer vanaf gestapt. Maar gelukkig kan ik dingen goed onthouden, ik hoef het maar één keer te lezen en dan weet ik het wel." De afleiding in de vorm van computers en dergelijke is groot; Annejet trekt de stekkers uit de i-pod en de laptop en verstopt ze zelfs, om de verleiding te weerstaan. Bas geeft ruiterslijk toe, dat "Studeren niet mijn sterkste punt is. Ik vul mijn dagen met ook wel met leren maar doe genoeg dingetjes (computerspelletjes) ernaast; ik vind vrij zijn wel leuk!"

De avonden zijn voor de ontspanning; Annejet sport veel of spreekt iets af met een vriendin, Tjeerd pakt vaak de mountainbike of gaat het weekend uit.

Mark en Anouk werken beiden nog één à twee dagen per week, terwijl Mark ook al een vriendin heeft en "Dat kost ook tijd!"

En wat zal uit deze vijf jonge mensen worden?

Mark is van plan bij AOC Terra in Meppel de opleiding 'Tuin, park en landschap' te volgen, waarmee hij vele kanten op kan, misschien ook wel naar het hbo. Hij heeft iets met groen: "Ik werk ook graag als hovenier en ik doe natuurfotografie, van de flora dan." Bas wil graag rechten in Leiden studeren, want "Als je niet weet, wat je wilt studeren, kies je rechten." Daarnaast lijkt piloot hem ook fantastisch. Annejet's droom is geneeskunde, liefst in Amsterdam. "Als dat niet lukt, denk ik dat ik naar Antwerpen ga. Daar kun je een toelatingstoets doen en als je die haalt kun je meteen beginnen. De woonruimte in Antwerpen is ook veel goedkoper dan in Amsterdam..." Anouk gaat voor 'pedagogische wetenschappen' in Groningen en ziet zich in de toekomst misschien werken in een jeugdgevangenis. Maar ook zij beseft dat zo'n keuze met de voortgang van de studie nog kan veranderen. Tjeerd wil ook naar Groningen, maar dan voor 'Lifescience and Technology', een opleiding, die ongeveer voor 80% uit biologie en 20% uit scheikunde bestaat en waar je aan het einde verschillende beroepsmogelijkheden hebt: van onderzoek doen aan de universiteit of in een ziekenhuis tot werken bij een chemisch of farmaceutisch bedrijf. Hij zat nog lang te twijfelen, vond geschiedenis ook ontzettend leuk, maar ziet daar toch te weinig toekomst in.

De **tips** die ze voor deze en de volgende lichtung eindexamenkandidaten hebben: Annejet is van plan oordopjes mee te nemen, om niet gestoord te worden door heen en weer lopende mensen en verzucht: "Zo vroeg mogelijk beginnen met leren"; Anouk roept op, toch een poging tot plannen te doen; Bas denkt dat het helpt als je niet spijsbelt in de zesde klas en je profielwerkstuk op tijd inlevert. Mark vindt, dat je gewoon

goed moet leren en tijdens het examen de opgaven heel goed moet lezen, want "Wat vragen ze nu precies?" Tjeerd vat dit eigenlijk allemaal samen door te zeggen "Houd alles bij wat je in het zesde jaar doet en begin meteen al met het maken van samenvattingen, dat scheelt later veel tijd!"

De Mildamster leerlingen straalden van enthousiasme en zin in het leven en hun toekomst; we wensen hen dan ook heel veel succes, nu met hun eindexamen en later met hun studie!

Lily Tola

Een stralend Mildam?

Toen ik in het vorige nummer het bericht las over 'Mobiel bellen in Mildam', was ik blij te vernemen dat het signaal hier zwakker is dan elders. Waarom?

Het betekent dat wij in ieder geval iets minder intensief zijn blootgesteld aan de alles door-dringende hoogfrequente elektromagnetische straling. Want dat zenden al die 'mooie' zend-masten continue uit.

Invloed op levende organismen

Als je alle onderzoeken, publicaties en ervaringsfeiten die wereldwijd bekend zijn bij elkaar brengt (clustert), komt er een beeld naar voren dat op z'n zachts gezegd alarmerend is.

Aangetoond is dat hoogfrequente elektromagnetische straling (o.a. GSM- en UMTS-signalen ¹⁾) invloed heeft op het lichaam van de mens. Zo blijkt bijvoorbeeld dat rode bloedcellen onder invloed hiervan 'geldrollen' vormen (klontering). Dat lichaamscellen tot op DNA-niveau beschadigd worden en dat onze bloed-hersenvloeistofbarrière in het lichaam verstoord of beschadigd wordt. Hierdoor kunnen schadelijke stoffen onze hersenen bereiken. Schadelijke stoffen die normaal via het bloedcircuit uit het lichaam verwijderd zouden worden.

Jongeren

Hersenbeschadiging kan vele verschillende uitwerkingen hebben met diverse symptomen en ziekten, vooral bij jongeren tot 24 jaar waarbij de hersenontwikkeling nog gaande is.

Vergelijk het met de recentelijke waarschuwing wat betreft alcoholgebruik bij jongeren. Het gebruik van mobiele GSM-telefoons bij het oor is dus zeker bij jongeren af te raden.

¹⁾ UMTS: Universal Mobile Telecommunications System

Waarom grijpt de overheid hier niet in?

De overheid heeft indertijd voor miljarden de licentierechten voor GSM/UMTS verkocht aan de telecommunicatie-industrie en heeft er zeer veel aan verdiend. Bovendien heeft de overheid daarbij de (veel te hoge) grenzen voor maximale stralingsbelasting zo gesteld dat de telecommunicatie-industrie hier gemakkelijk aan kan voldoen. Terugdraaien is lastig.

De Nederlandse Gezondheidsraad ziet geen gevaren. Zij gaat geheel voorbij aan de verontrustende geluiden en waarnemingen van vele wetenschappers in andere landen. Volgens deze staatsinstantie zou het gevaar 'tussen de oren' zitten'... Ja, inderdaad daar zitten onze kwetsbare hersenen, waar jongeren hun toekomst nog mee in moeten gaan!

Stralingsdeken

Inmiddels zijn we in onze huidige maatschappij omringd door allerlei hoogfrequente elektromagnetische straling door toenemend gebruik van draadloze verbindingen.

Veel gezinnen hebben tegenwoordig in huis zelfs hun eigen zendstation (de DECT-telefoon met basisstation), die voortdurend gepulseerde elektromagnetische straling uitzendt. Deze straling is zeer doordringend en reikt verder dan eigen terrein. Ook het gebruik van draadloze internetverbindingen (WIFI) neemt niet alleen toe in de woonomgeving, maar ook op vele andere plekken in de maatschappij.

Bewustwording

Het zal niet de eerste keer in de geschiedenis zijn dat de overheid zaken moet bijstellen of moet terugdraaien. Denk b.v. aan het gebruik van asbest, het roken en het alcoholgebruik. Natuurbehoud vinden we nu allemaal belangrijk. Milieuveranderingen, o.a. door uitstoot van schadelijke gassen geven impulsen om naar andere oplossingen te zoeken.

Het belangrijkste is dat we ons **bewust** worden van waar we mee bezig zijn. Zijn er alternatieven? Dat geldt dus eveneens voor gebruik van draadloze (elektromagnetische) verbindingen.

Ik vind Mildam al stralend genoeg!

Henk van der Kam

N.B.

Een zeer leesbaar boek over dit onderwerp is:

'Onzichtbare risico's in het DRAADLOZE TIJDPERK' (deel 1)

Auteurs Karel & Caroline van Huffelen; ISBN 978-90-807533-3-4

Een Mildamster Mysterie

Ingezonden:

Wij wonen op het hoekje op de Verzetslaan no. 1. Steeds meer mensen laten hun hond uit langs de groenstrook naast ons huis. We hebben de gemeente al eens gemaïld met de vraag of er geen bord geplaatst kan worden dat die honden hun behoefte daar niet meer doen. Maar nooit een antwoord ontvangen. De hondenbezitter hoort in deze gemeente de poep zelf op te ruimen, maar daar hebben ze hier nog nooit van gehoord volgens mij. Wij hebben al meningmaal bezoek gehad met de schoenen onder de shit, dus dat was weer lekker opruimen van andersmans troep. De arme beesten kunnen het niet helpen, maar wij zijn er onderhand klaar mee. Als de gemeente komt maaien, is het ook zo fris, de keutels vliegen je om de oren. En als er kinderen spelen, u kan het wel raden. Lekker fris. Dus lieve hondenbezitter van Mildam, graag een schepje en een zakje mee. Wij danken u alvast hartelijk voor de medewerking.

Fam.Koen

De Brêge kreeg een ingezonden stukje van een inwoner over hondenpoep. Niet zomaar een stukje, een pakkend stuk, waar je de keutels om de oren vliegen, zodat een ieder, die het gelezen heeft, nooit meer verzuimt, een zakje paraat te houden.

Nu is dat helaas het zoveelste stuk over hondenpoep, ik moet eerlijk zeggen, dat ik niet verwacht, dat het helpt. Maar desalniettemin onze welgemeende oproep: **Hondenbezitters, houd de straten, trottoirs en groenstroken schoon!**

Het gaat zo simpel met de zakjes van de gemeente! Denk er ook aan, dat groenstroken binnen het dorp voor het plezier van alle inwoners zijn aangelegd en niet 'wild groen' zijn; ze worden gemaaid en gewied.

Maar hoe je het ook wendt of keert: **dit is geen mysterie!** Wat dan wel? In hetzelfde stukje staat ook, dat deze inwoner de gemeente al eens gemaïld had om een bord geplaatst te krijgen, zodat de honden hun behoefte daar niet meer zouden doen. Zij hebben hierop nooit een antwoord ontvangen.

Nou vraag ik me af, of honden borden kunnen lezen (wij hadden jaren een verbodsbord voor slakken in onze tuin staan en desondanks heeft dat ook niet geholpen), maar mensen kunnen dat wél. En... zo'n bord is op een morgen onverwachts opgedoken bij de ingang van het bos. **'Honden aan de lijn'** staat daar te lezen. Het is een bord van de gemeente en het eerste stuk van het bos tot ongeveer de ijsbaan is grond van de gemeente. Daar moeten de honden dus vast, aangezien daar ook veel andere – grote en kleine - mensen komen. Het 'echte' bos is van Staatsbosbeheer; daar is een losloopstrook aangegeven in de kaarten van SBB, alleen is dat niet aan de wandelaars te kennen gegeven door borden (SBB dacht zeker, die leest toch niemand...). Dit is dus óók geen mysterie.

Wel een mysterie is het volgende: het kan voorkomen, dat ik het bos inga en het bord straalt me tegemoet. Kom ik een uurtje later weer terug uit het bos, straalt me hetzelfde bordje weer tegemoet. Wees niet ongerust, dit is geen intelligentietest: dit kan alleen maar doordat iemand dit bord omdraait. Ik heb het zelf geprobeerd, maar ben niet sterk genoeg. Grove zelfoverschatting van mijn fysieke krachten heeft me in eerste instantie doen denken dat niemand dat dus zou kunnen. De andere hondenbezitters, die ik daar naar vroeg, zeggen het bord ook niet omgedraaid te hebben. Sterker nog, ze vroegen zich hetzelfde af en wie weet, ben ik ook verdachte geweest.

Het prikkelt mijn nieuwsgierigheid, te weten:

- wie draait dat bord zo nu en dan om?
- wat moet iemand doen, om zo'n bord geplaatst te krijgen, anderen lukt het niet!

Met de eokathedraal een stukje verderop, waar de natuur ook verschilt van de omringende beheerde natuur, ben ik vooralsnog geneigd aan een hogere macht/kracht te denken, totdat iemand me van het tegendeel overtuigen kan en geloof ik in een echt (door Heerenveen geïnitieerd) **Mildamster Mysterie!**

Lily Tola

Waar-o-waar is dit plekje?

De foto's van de vorige keer: op foto 1 staat een deel van het schuurtje naast de boerderij aan de Schoterlandseweg 105. Foto 2 lijkt op een abstract kunstwerk, en dat is het misschien ook wel. Het is tevens een stenen bankje en u vindt het aan de voet van de Belvédère, de betonnen klimtoren in Tjaarda's bos. Er waren in de vorige ronde twee mensen die de plekken goed geraden hadden.

De stand van de ladder:

Maaïke Holtrop	3p
Pietsje Koen	3p

De nieuwe foto:

Beste dorpsgenoten,

Wanneer u weet waar deze plek is, kunt u wereldberoemd worden in héél Mildam. Het zal u waarschijnlijk niet meevallen om in deze ronde nog de hoofdprijs te bemachtigen, maar de naam van alle inzenders die de plek weten te raden, wordt wel vermeld in de ladder van de volgende Brêge.

Dit laantje zag er een jaartje geleden nog heel anders uit. Misschien moet u op pad om de omgeving van Mildam (opnieuw) te verkennen.

De **nieuwe** foto is weer ín of in de buurt van Mildam gemaakt. Herkent u het plekje, mail dan het adres of een omschrijving van het plekje naar: DorpskrantMildam@gmail.com
Oplossingen kunt u ook schriftelijk inleveren bij: Sietse van Dijk, Molenaar 22, Mildam.

De oplossingen kunnen tot uiterlijk **6 weken** na het verschijnen van de krant bij ons worden ingeleverd.

Sietse van Dijk

NATUUR

Waarom is het buiten zo groen?

Misschien vooral omdat al die boombladeren en al dat gras niet te eten zijn. Proef maar eens. Gedurende de hele evolutie zijn grassen en bomen ermee bezig geweest om minder goed eetbaar te worden en dieren hebben hun best gedaan om blad en gras nog steeds lekker te vinden.

Er zijn maar enkele diersoorten die het lukt zich over de vieze smaak van al dat groen heen te zetten en die ook nog eens in staat zijn om het te verteren. Koeien hebben er een truc op gevonden, zij gebruiken er wel vier magen voor en grote aantallen bacteriën in hun pens die een handje helpen.

Rupsen kunnen het ook. Als er in een voorjaar veel rupsjes zijn, dan vreten ze met zijn allen de eiken kaal.

Gelukkig komen de eiken met het zogenoemde Sint-Janslot, een tweede bladzetting rond de 24ste juni, de dag van Sint Jan ¹). De eerst kaalgevreten eiken komen dan alsnog nog in blad.

Henk Hidding

¹) *Op Sint Jan wordt de geboortedag van Johannes de Doper herdacht. Sint Jan wordt gezien als het begin van een nieuwe periode in het jaar. Ook de natuur verandert. 'Met Sint Jan draait het blad zich om' is het gezegde.*

Houtwallen langs de Molenlaan

Rob en Brigit Stegeman gaven op 16 mei jl. een excursie langs de boomwallen en singels aan weerszijden van de Molenlaan. De houtwallen waren het onderwerp van het werkstuk dat ze maakten tijdens de tweejarige cursus die opleidt tot natuurgids (IVN). Rob en Brigit wonen midden in hun prachtige studiegebied. De excursie was de afsluiting van de cursus.

Er waren zes Mildamse en vier Heerenveense deelnemers; het weer was prachtig. We begonnen met koffie op het terras.

De wallen langs de Molenlaan zijn misschien wel 800 jaar oud. Vroeger zijn ze aangelegd om wild en vee uit de akkers te houden. Tegenwoordig zijn ze vooral belangrijk als verbinding tussen natuurgebieden. Over de wal kunnen dieren als de das zich verplaatsen onder dekking van de begroeiing.

paraplutjesmos

Op de wal groeien verschillende mossen en varens, en typische planten als fluitenkruid, salomonszegel en kamperfoelie.

Voor de vogels en dieren is er eigenlijk altijd voedsel te vinden: zaden van grassen en bloemen, eikels en elzenproppen, bessen van hulst, meidoorn, vuilboom en nog veel meer. Door de 'rommelige' ondergroei is er veel nestgelegenheid voor vogels. We kregen onder andere de vink, het winterkoninkje en de tjiftjaf te horen. Hoog in de lucht zagen we twee buizerds.

Vroeger werd er door de mens van alles uit de houtwallen gehaald; verschillende kruiden kunnen worden gegeten of zelfs toegepast als geneesmiddel. Vroeger werd er ook hout gewonnen, bijvoorbeeld voor stelen van gereedschappen, brandstof, planken, klompen etc.

Tegenwoordig wordt er door de mens veel minder gebruik gemaakt van zo'n wal. Om ondergroei in de wal te houden, moeten de bomen na verloop van tijd weer eens worden afgezet. Brandhout wordt er dus nog steeds gewonnen.

Een nieuw gebruik van houtwallen is het houden van gezellige excursies.

Henk Hidding

ADVERTENTIERUBRIEK

Nije Mildamster Merk

Te koop:

Met deze **step** kunnen kinderen en volwassenen plezier beleven! Hij is niet veel gebruikt en kost 50 euro.

Voor verdere informatie kunt u bellen naar (0513) 63 38 63.

Wilt u in een volgend nummer van de Mildamster Brêge ook artikelen te koop aanbieden in de rubriek Nije Mildamster Merk? Stuur dan een e-mail naar DorpskrantMildam@gmail.com met daarin vermeld:

- uw naam, adres en telefoonnummer (eventueel e-mailadres)
- de spullen die u wilt verkopen + de prijs

Of u kunt een briefje sturen naar:

Dorpskrant Mildam, p/a De Wissel 14, 8454 KT MILDAM

N.B. De redactie behoudt zich het recht voor om uw bericht al of niet (ingekort) te plaatsen én om het tijdstip van plaatsing te bepalen.

Van Mildam naar Eisenach

Regen

Op 27 april 2009, 's morgens om ongeveer 10.00 uur, fietsten we de Tjongerbrug over, **op weg naar Praag**. We, dat waren fietsvriend Gerard (uit Harlingen) en ik. De tocht begon niet zo leuk, want het regende. We konden het echter niet uitstellen, want alles was gepland. Gelukkig kon in Wolvega de regenkleding al uit en daarna hebben we nooit weer regen gehad.

In een flink tempo reden we naar **Zwolle**, waar we koffie dronken en soep aten bij de dochter van Gerard. Onderweg van Steenwijk naar Meppel is er iets vreemds aan de hand met het fietspad vóór de afslag naar Nijeveen. Het fietspad houdt namelijk ineens op. Vorig jaar had ik dat ook al eens geconstateerd, maar ik dacht toen dat ik iets fout had gedaan of iets over het hoofd had gezien. Je mag daar niet verder fietsen, want de weg is alleen voor auto's. Omdat het maar om een paar honderd meter ging, zijn we toch maar verder gegaan.

Na de koffie en de soep zijn we verder gefietst naar **Deventer**, waar we overnacht hebben. De volgende dag was Tolkamer het einddoel. Een prachtige tocht door de Achterhoek langs de IJssel.

Als je zo door Nederland fietst, zie je pas hoe mooi ons land eigenlijk is. Na **Tolkamer** hebben we Nederland achter ons gelaten en begon onze tocht door Duitsland. Eerst langs de Rijn en daarna langs de Lippe, de Diemel, Weser, Werra enz. Soms rijd je dicht langs de rivieren, maar vaak ben je er wat verder af en fiets je door schitterende valleien. De Lippe en de Rijn zijn grenzen geweest van het Romeinse Rijk, 'de Limes'. Soms vind je in het landschap nog tekens en - in lokale musea - beelden van de strijd tussen de Germanen en de Romeinen.

Onderweg veel koolzaad en eenzame weggetjes

Bij Lippstad in Münsterland verlaten we de Lippe en zoeken we de rivier de Diemel in het **Sauerland** op via een oude handelsroute die door het mooie vakwerkstadje Geseke loopt. We bereiken het Diemeldal na een afdaling richting Warburg. De route leidt ons verder door het prachtige Diemeldal tot aan de **Weser** in Bad Karlshafen. Langs de Weser, die zich hier een weg heeft gebaan tussen twee bergruggen, loopt een fietsroute die in Hannoversch Münden begint. De rivieren de Fulda en de Werra komen daar bij elkaar.

We fietsen verder langs de **Werra**, een tocht door een schitterend gebied. Het gaat over rustige wegen, autovrije landbouwwegen, soms met flinke gaten, door bossen met niet-verharde paden, sintelpaadjes enz. door het grensgebied tussen de voormalige twee Duitslanden. In dit gebied zijn er eigenlijk geen verschillen meer te zien tussen de Ossi's en de Wessi's.

We verlaten de Werraroute en gaan voor een bezoek naar **Eisenach**, een prachtige stad. De stad waar Luther geboren is en op de Wartburg de bijbel in het Duits vertaalde. Ook de stad van Bach, van wie tegenover ons hotel 'Am Bachhaus', een standbeeld staat.

De Wartburg in Eisenach

Eisenach zal ik mijn leven lang niet meer vergeten, want daar liep ik een voedselvergiftiging op die drie dagen duurde en ervoor zorgde dat we de tocht naar Praag - na 800 km - voortijdig moesten beëindigen. We moesten nog ruim 500 km fietsen; jammer, maar het ging niet anders. Volgend jaar maken we de tocht af.

Grietus Brouwer

Mildam als 'Knooppunt 76'

Sinds voorjaar 2007 is Mildam opgenomen in het **fietsrouten netwerk**. Dit netwerk wordt gekenmerkt door 'knooppunten' en is landelijk al in veel gebieden in gebruik. Via genummerde (witgroene) borden fiets je van knooppunt naar knooppunt.

In het netwerk van Zuidoost Friesland is Mildam opgenomen als '**knooppunt 76**', dat zich bij de brug over de Tjonger bevindt. Vanaf dit punt voert de route door Mildam.

Tijdens onze vakantie in 2005 – toen we door autopech in Midden-Limburg strandden –

– maakten we kennis met dit systeem. Daar is het fietsroutenetwerk - overgenomen van de Belgen - al in 1999 geïntroduceerd.

Een Belgische mijnbouwingenieur aldaar gebruikte genummerde keuzepunten voor het gangenstelsel in de mijnen. Dit systeem voldeed zo goed dat de Belgen het ook gingen toepassen voor fietsroutes.

Alleen al in Friesland zijn er 565 knooppunten. Ieder regio heeft zijn eigen nummering, die steeds weer bij 1 begint. Zo heeft Zuidwest Friesland ook een 'knooppunt 76' (bij Oudehaske) en in Midden-Limburg ligt dit punt vlak boven Heerlen.

Het is een praktisch systeem. Thuis stippel je je eigen route (knooppuntnummers) en afstand uit m.b.v. de knooppuntenkaart. Deze voert je langs mooie wegen. Als je de kaart bij je hebt, kun je de route altijd verlengen of verkorten. Trouwens, bij ieder knooppunt is de kaart ook op een bord afgebeeld. Ideaal!

In Noordoost Friesland wordt nu gewerkt aan een dergelijk systeem voor wandelaars.

Henk van der Kam

Meer informatie op www.fietsroutenetwerk.net

De jeugd van tegenwoordig...

Sinds ongeveer een jaar wonen wij in Nieuwehorne. Het is er aangenaam vertoeven. En dat in velerlei opzicht. Bos in de naaste omgeving, vriendelijke mensen en een supermarkt en bank in de buurt. Mijn liefje, wat wil je nog meer!

De jeugd, waar tegenwoordig alleen maar negatief over gesproken wordt, is vriendelijk en hulpvaardig. Het lijkt wel of in een dorp ouders nog tijd en geduld hebben om hun kinderen van jongs af aan normen en waarden bij te brengen. Afgelopen week nog zag ik hoe twee nog vrij jonge meisjes zich ontfermden over een oude man die alleen en eenzaam, te midden van een groot gezelschap, in een hoekje zat. Nee, geen kwaad woord over de jongeren. Al deze mooie dingen maken dat ik me ga voelen als in mijn jonge jaren. De wandelstokken heb ik sinds lange tijd weer van stal gehaald en de fiets nodigt weer uit voor een ritje.

Ongeveer twee weken geleden kwam ik - tijdens zo'n tochtje - een jongen van zo'n zes/zeven jaar tegen. Toen ik hem groette, antwoordde hij: "Dag âlde beppe". Weg was mijn gevoel van jong zijn. Ik werd weer met beide benen op de grond gezet.

Hoe hij het ook bedoelde... kennelijk was dit een zoon van ouders, die wat minder tijd voor hem hadden dan hij eigenlijk nodig had. Of misschien een jongen die opgegroeid is in de stad. Jammer dat zulke kinderen niet bijgebracht wordt, wat ze wel of niet kunnen en moeten zeggen. Want wat zal er van zo'n knul terecht komen als hij nu al niet weet hoe hij zich tegenover ouderen behoort te gedragen. Misschien heeft hij wel een werkende moeder. Wie zal het zeggen...

Ontluisterd keerde ik terug naar huis. Het is wat met de jeugd van tegenwoordig!

Boukje Nijholt

Verdwijnziekte van de bijen, oorzaak bekend!

Onder de Nederlandse bijenvolken heerst al enkele jaren de zogenoemde 'Verdwijnziekte'. De bijenhouders hebben zeer slechte tijden. Veel bijenhouders zijn 80% of meer van hun bijenvolken kwijt. De fruitteelt zou al lijden aan een gebrek aan bijenvolken, noodzakelijk voor de bestuiving. Door een gebrek aan bijen zou de opbrengst van appels en peren in Nederland al sterk teruglopen.

De oorzaak van het verdwijnen van de bijen was steeds onbekend. Het zou een gevolg zijn van ziekten en aantasting door de **varroamijt**, een spinachtige, die zich alleen voort kan planten op het broed van bijen.

Op 2 mei jl. is in Nederland bekend geworden - door een ingezonden brief van twee wetenschappers in NRC Handelsblad - dat de verdwijnziekte te wijten is aan een relatief nieuw insecticide, dat in Nederland op grote schaal wordt toegepast, **imidacloprid**.

Zaaizaad wordt ermee behandeld; de stof wordt verspreid in de hele plant en is daardoor ook aanwezig in stuifmeel en in nectar. Toepassing van de stof op het blad of in de bodem is eveneens mogelijk. Het middel wordt ook toegepast op honden en katten tegen vlooiën. Het is voor insecten in zeer lage gehalten al dodelijk; mensen, zoogdieren en vogels hebben er vrijwel geen last van.

In Frankrijk werd bekend dat in gebieden, waar het middel op grote schaal werd toegepast, de bijenziekten sterk toenamen. Het Franse instituut, dat adviseert over de toelaatbaarheid van bestrijdingsmiddelen, stelde al in 2004 vast dat imidacloprid (en aanverwante bestrijdingsmiddelen) mede verantwoordelijk is voor de bijensterfte. Zonder er direct aan dood te gaan, verliezen bijen hun oriëntatievermogen en kunnen hun werk minder goed doen.

Het bijenvolk raakt daardoor kwetsbaar voor de veel optredende ziekten die ook wel als oorzaak voor de verdwijnsiekte zijn genoemd.

Het middel imidacloprid is in Frankrijk al in 1999 verboden, terwijl de toepassingsmogelijkheden ervan de laatste jaren in Nederland nog zijn verruimd.

In Frankrijk zou er inmiddels verbetering in de toestand van de bijen zijn opgetreden. Er moet dus ook in Nederland iets gebeuren aan de toelating van dit middel.

Commerciële middelen met imidacloprid zijn de volgende:

Admire 13146	Maxforce LN 12974
Admire 11483	Maxforce LN Mierenlokdoos 13073
Admire N 12945	Maxforce Quantum 13074
Admire N pin 11998	Maxforce White IC 12094
Admire O-TEQ 12942	Mieren Stop 13052
Amigo 11662	MonAmi 13059
Amos Fly Finish 13063	MS VB-08 13173
Baythion Mierenmiddel N 12952	Piron Mierenlokdoos 13055
Finion Mierenlokdoos 13104	Piron Mierenlokdoos 13072
Gaicho 11455	Piron mierenmiddel 12979
Gaicho Rood 11601	Pokon mieren 12980
Gaicho Tuinbouw 12341	Pokon Mieren STOP Lokdoos 13121
Gazon-Insect 12919	Pokon Plantstick 12219
HGX korrels tegen mieren	Provado Garden 12115
HGX mierenlokdoos 13127	Quick Bayt 12665
Imex-Imidacloprid 11547	Quick Bayt Spray 13116
Kohinor 70 WG 12972	Roxasect Mierenlokdoos 13124
Lurectron Flybait 13160	Roxasect tegen Tuinmieren 13024
	Warrant 700 WG 13005

De Boomkwekerij, Vakblad voor de Bloemisterij
NRC Handelsblad, 2 mei 2009

Henk Hidding

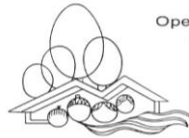
Moderne elektronica

Zoals ABS, Airco en Tiptronic zijn voor
ons geen enkel probleem!

Tjongerschool Mildam

www.tjongerschool.nl
administratie@tjongerschool.nl
Gecertificeerde Daltonschool

Openbaar Basisonderwijs
Tjongerschool
Mildam

Bericht van de Tjongerschool

Verkeersexamen groep 7/8

In april zijn alle leerlingen van groep 7 en 8 geslaagd voor het theoretisch verkeersexamen. Binnenkort nemen de kinderen van groep 8 deel aan het praktisch verkeersexamen. Dit wordt in Heerenveen georganiseerd door VVN i.s.m. de politie van het bureau Heerenveen.

En... zeg eens eerlijk, kent u de verkeersregels nog? We nodigen u uit eens op de volgende site te kijken: <http://examen.vvn.nl/>. Klik op de knop 'oefenen' en kies één van de drie examens.

Verzetsmuseum

Groep 7/8 heeft onlangs een bezoek aan het Verzetsmuseum in Leeuwarden gebracht. De leerlingen kregen een lesprogramma aangeboden over de vaste collectie van het museum. Op dat moment was de tentoonstelling 'Elfstedentocht in Oorlogstijd' daar ook te zien.

Volgend schooljaar doen we graag een beroep op dorpsbewoners die zelf de oorlog hebben meegemaakt en bereid zijn daar iets over te vertellen. Vervolgens zullen aansluitend enkele kinderen hun medewerking verlenen aan de 4-meihedenking, zoals die in Katlijk wordt georganiseerd.

TSO

Deze letters staan voor TussenSchoolse Opvang (van 12.00 tot 13.00 uur). Er zijn dagen waarop meer dan 30% van ons leerlingenaantal overblijft. Dat aantal blijft groeien. We waarderen het zeer dat de kantine van sportpark 'De Wissel' op die dagen als overblijflokaal dienst doet.

Twee vaste TSO-medewerksters, Jannie Veltman en Elly Wiersma, hebben - na een opleiding van een jaar - onlangs het TSO-certificaat gehaald; beiden gaan door voor een SPW-diploma. Beide genoemde medewerkers en Hennie Huisman hebben ook het KinderBHV-certificaat in ontvangst mogen nemen. Gefeliciteerd dames!

Sportdag

Op woensdagochtend 13 mei jl. heeft de sportcommissie - onder stralende weersomstandigheden - de jaarlijkse sportdag georganiseerd. Dit jaar stonden er allerlei atletiekonderdelen op het programma. De dag is afgesloten met een superestafette, waaraan alle kinderen en teamleden hebben deelgenomen.

'Theaterdag'

Voor vrijdag 29 mei staat een experimentele 'meespeeltheaterdag' gepland. Twee dramadocenten verzorgen de begeleiding.

De onderbouwleerlingen volgen 's ochtends workshops; hun 'dag' wordt afgesloten met een open les voor ouders. Van 13.45 tot 14.15 uur presenteren de kinderen van de bovenbouw zich. Daarna is er een evaluatie en vervolgens ruimen alle acteurs de attributen gezamenlijk op. We zijn razend benieuwd hoe dit experiment zal verlopen.

Leespromotieactiviteiten

Fertelle en foarlêze oan bern, lyts of grut; se kinne der net genôch fan krije. Troch it fertellen fan ferhalen wurde op boartlike wize de fantasij, de taalûntwikkeling en de wurdskat stipe.

As geregeld foarlêzen en ferteld wurdt, ek yn it Frysk, komme se yn 'e kunde mei meartaligens. Bern dy't meartalich opgroeie ha it letter gauris minder dreech mei it learen fan frjemde talen. Se binne fleksibeler en nimme makliker op. Dêrom is it sa wichtich dat in soad omtinken oan fertellen en foarlêzen jûn wurdt, ek yn ús eigen taal.

Mede daarom heeft stichting 'It Fryske Berneboek' een 'fertelbus' ingericht. Begin juni komt deze bus een dag bij ons, speciaal voor de onderbouwgroepen. Om onze schoolbieb en het thuis voorlezen te promoten is de schoolbieb - als extra service - nu ook open op woensdag van 12.15 uur tot 12.30 uur.

Nieuwe leerlingen

kunnen volgen.

Voor meer informatie verwijzen we u graag naar onze schoolsite: www.tjongerschool.nl.

Rest mij nog u allen veel leesplezier en alvast een zonnige vakantie te wensen.

Hiltsje Leffering,
dir. Tjongerschool

ONDERWIJS

CBS W.A.Nijenhuischool Katlijk

Bisschoplaan 12 , ☎ (0513) 54 21 77, (www.nijenhuischool.nl)

Onderzoek naar het beleven van onze school door de leerlingen

De 22 leerlingen van groep 6 t/m 8 hebben – anoniem - verschillende vragenlijsten ingevuld over onze school. Het doel hiervan was te weten te komen hoe de leerlingen over de W.A.Nijenhuischool denken en wat we eventueel kunnen/moeten aanpassen om alles nog beter te doen verlopen. De diverse vragenlijsten betroffen de volgende items: sociale veiligheid, kwaliteitszorg, aanbod, tijd, pedagogisch handelen, didactisch handelen, schoolklimaat, zorg en begeleiding, afstemming, actieve en zelfstandige rol van de leerlingen. Gemiddeld scoorden we op **alle** onderdelen zeer ruim voldoende. En daar mogen we trots op zijn.

Winnaars leesvirus

De leerlingen van groep 5 en 6 hebben de afgelopen maanden meegedaan met het 'leesvirus', georganiseerd door de bibliotheek in Heerenveen. De school kreeg tien verschillende boeken, die de kinderen mochten lezen. Zij konden via internet de boeken beoordelen en hun mening geven. En ook konden ze op de mening van kinderen van andere scholen in de gemeente Heerenveen reageren.

Acht weken lang was er een quiz. Elke week kregen de leerlingen een inhoudelijk vraag over één van de boeken. Ook kregen ze of een internetvraag of een creatieve opdracht. Met deze vragen konden ze punten verzamelen.

Aan het eind van het project was er een feest in de bibliotheek van Heerenveen. Ook vond de prijsuitreiking van de internetquiz plaats. **De W.A.Nijenhuischool had de hoogste score en heeft dus de quiz gewonnen. PROFICIAT!!!!!!** De prijs was een boekenbon.

De leerlingen van groep 7 en 8 hadden in dit kader een weddenschap met de bieb. Hun leesbevorderingsthema was "1 tegen allen". De leerlingen wonnen deze weddenschap en werden daarom in de bieb op een feestmiddag getrakteerd op gebak. Al met al: de leesbevordering heeft d.m.v. deze projecten een extra impuls gekregen.

W.A.Nijenhuischool aan de slag bij FriesBouw

Er zijn allerlei beroepen waarvan velen een beeldvorming hebben, die niet helemaal klopt met de werkelijkheid. In dat kader besteden we elk schooljaar met de leerlingen van groep 7 en 8 aandacht aan beroeporiëntatie.

Deze keer kregen we een gastles van **Bouwbedrijf 'Friesbouw'** uit

Katlijk over wat het bedrijf eigenlijk doet. Daarna gingen we de praktijk in; de leerlingen konden meedoen in het dagelijkse werk. Dit was een groot succes; de leerlingen kregen hierdoor een andere kijk op het totale bouwproces. Ze kwamen er achter dat de bouw niet alleen timmeren is, maar dat er veel meer bij komt kijken. En dat er buiten timmerman om, ook andere leuke beroepen binnen de bouw zijn, zoals ontwerper, werkvoorbereider of uitvoerder.

Sporttoernooien

Als school hebben we meegedaan aan het schoolvoetbaltoernooi en het schoolkorfbaltoernooi. Bij het voetbaltoernooi werden we tweede in de poule. Dat was een prima prestatie!

Bij het korfbaltoernooi werd groep 5/6 eerste! Een nog betere prestatie, maar het gaat om het plezier dat je eraan beleeft en dat was uit de reacties duidelijk te vernemen.

Verjaardag van juffen en meester

Vrijdag 17 april jl. was het voor de leerlingen van de groepen 3 t/m 8 feest op school. Meester Ben, juf Ellen en juf Gea vierden namelijk hun verjaardag. Groep 8 organiseerde een echte talentenshow waaraan alle kinderen meededen. Met veel quizen, muziek en vooral veel plezier werd het een super geweldig feest.

Wie wordt de nieuwe Willy Wortel

Op 24 april jl. was de afsluiting van ons 'schoolbreedtechniekproject'. De ouders konden uitgebreid kennis nemen van oplossingen die de leerlingen hadden bedacht voor het thema 'speeltuin' in het kader van techniek. Er was van alles bedacht en gemaakt voor dit technische thema. Verrassende objecten zaten erbij: van 'schoonmaakrobot', 'waterhelm', 'hulpknijper' tot 'catsplay'. Deze uitvindingen werden op die dag aan een jury gedemonstreerd en uitgelegd. Marloes, werd - met een 'neuswarmer' - tot winnaar uitgeroepen. Haar beloning was een oorkonde. Alle leerlingen kregen een technisch cadeautje mee naar huis omdat iedereen een prijs verdiend had.

Namens het team CBS W.A.Nijenhuischool,
B. Wemmers (dir.)

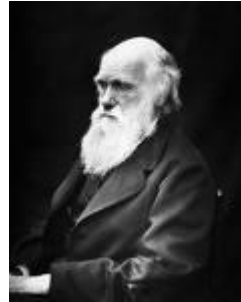
Huismerkonderdelen

Nét zo goed en veel voordeliger

Automobilbedrijf T. Mevius MILDAM

Charles Darwin

Al maanden zijn de media er vol van: 200 jaar geleden werd **Charles Darwin** geboren. Om precies te zijn op 12 februari 2009. Natuurlijk is hij bekend door zijn evolutietheorie, waarin hij bewijst dat de evolutie van soorten wordt veroorzaakt door natuurlijke selectie. De onderbouwing van zijn theorie en de vele bewijzen die hij vond, zorgden ervoor dat nog tijdens zijn leven de evolutie binnen de wetenschappelijke gemeenschap werd geaccepteerd. Natuurlijke selectie als oorzaak hiervan werd niet direct geaccepteerd, maar is tegenwoordig onomstreden.

Darwin werd gelovig opgevoed en opgeleid volgens de filosofie van de natuurlijke theologie: hierin worden religie en wetenschap verenigd. Maar in de loop van zijn leven ging hij steeds meer twijfelen, zowel aan de gangbare ideeën over soortvorming als aan zijn eigen geloofsovertuiging.

Overigens was Charles' vader vrijdenker. Zijn moeder was lid van de Unitaristische kerk; zij overleed toen hij 8 jaar oud was. Charles ging naar een kostschool en nadat hij deze doorlopen had, zou hij medicijnen studeren aan de universiteit van Edinburgh. Dit liep op niets uit, maar hij ging wel college lopen bij de anatoom **Robert Edmond Grant** die een aanhanger was van de hypothesen van Saint-Hilaire en Lamarck: eigenschappen van organismen die tijdens het leven waren verkregen, zouden leiden tot evolutie van de soorten. Over evolutie werd dus meer nagedacht in die tijd.

Darwin ging met Grant mee op expeditie om de levenscyclus van zeedieren te bestuderen. Tijdens het onderzoek werden in verschillende soorten zeedieren organen gevonden die in de ene soort complexer, ingewikkelder in elkaar zaten dan in de andere. Grant zag dit als bewijs van een gemeenschappelijke voorouder (en dus van evolutie). Charles' vader vond echter dat zijn zoon weinig nuttigs deed en hij schreef hem in voor een studie theologie. Deze voltooide de jongeman, maar hij liet zich niet direct tot priester wijden.

Hij kreeg toen de kans om mee te gaan op een schip, de **Beagle**, met een onderzoeksreis naar Zuid-Amerika. De reis zou twee jaar duren, maar het werden er bijna vijf. Aan land vond Darwin diverse fossielen. Veel soorten waren nieuw. Bij nader onderzoek bleek dat deze fossiele diersoorten nauw verwant waren aan de huidige in Zuid-Amerika. Darwin had eerst gedacht dat ze verwant waren aan uitgestorven Europese diersoorten. Toen dit niet het geval bleek te zijn, begreep hij dat de evolutie op verschillende continenten onafhankelijk van elkaar verloopt. Ook op het gebied van de geologie deed Charles belangrijke ontdekkingen. Hij herkende in de pampa's van Patagoni, in de terrassen van grind en schelpen, voormalige strandkusten die door de geleidelijke beweging van de ondergrond van de aarde boven zeeniveau waren komen te liggen. Ook zag hij hoog in het Andesgebergte schelpen en fossiele boomstronken, die ooit op een zandstrand groeiden.

In **1835** reisde de Beagle naar de **Galapagoseilanden** en Darwin ontdekte hier dat bepaalde vogelsoorten (o.a. de spotlijsters) op elk eiland verschillend zijn. En hij hoorde het verhaal van de vissers, dat zij aan de landschildpadden konden zien van welk eiland die afkomstig waren. Charles nam een jonge landschildpad mee naar Engeland; later werd het dier door een vriend van hem meegenomen naar Australië waar het dier in een van de dierentuinen in 2006 is overleden. Het is waarschijnlijk het oudste dier op aarde geweest.

Toen de Beagle in april **1836** bij de **Cocoseilanden** kwam, vond hij bewijzen over het ontstaan van atollen. Darwin had al gedacht, dat deze ontstaan zouden zijn door het wegzinken van oude vulkanen. Deze hypothese werd hiermee bevestigd. Het is dus een voordeel als je meerdere vakgebieden beheerst. Het leggen van linken wordt daardoor gemakkelijker en het bewijzen van bepaalde theorieën ook.

Toen Charles terug was in Londen (1836) kwam hij in aanraking met het werk van Thomas Malthus. Deze geleerde had bepaalde ideeën over menselijke populaties: als het aantal nieuwgeborenen te groot wordt, is er niet genoeg voedsel en zal een deel ervan sterven, waardoor uiteindelijk de soort in stand blijft. Darwin beseftte dat dit ook van toepassing was/is op de soorten in de natuur. De individuen die zich het beste kunnen redden, die zich het beste kunnen aanpassen, overleven.

Het is zijn bekende theorie: **the survival of the fittest**. Als alle voordelige eigenschappen van de overlevende individuen in hun nageslacht bij elkaar komen, kan er een nieuwe soort ontstaan.

Toen Darwin op het idee was gekomen van deze natuurlijke selectie, besteedde hij nog veel meer tijd aan het onderzoek naar het ontstaan van de soorten. Hij bestudeerde gegevens over veeteelt en deed experimenten met planten. Daarin vond hij het bewijs dat soorten niet onveranderlijk zijn. In Engeland is hiervan een fraai voorbeeld: de zwarte berkenbastvlinder; deze is ontstaan door mutatie van de witte berkenbastvlinder. Darwin geloofde in de evolutie van de soorten en niet in een spontane introductie van nieuwe soorten. Gezien de hiervoor genoemde mutatie - een plotselinge verandering binnen een soort - is er op zijn idee dus toch wel wat aan te merken.

Van zijn reis had Charles Darwin rankpootkreeften meegenomen. Hieraan ontdekte hij, dat bij bepaalde kleine verschillen tussen verschillende soorten, een lichaamsdeel een heel andere functie kon hebben. Bij sommige soorten bleken zowel mannetjes als tweeslachtige dieren (hermafrodieten) voor te komen en Darwin zag dit als een tussenstap in de evolutie van seksen.

Voor zijn onderzoek kreeg hij in 1853 de Royal Medal van de Royal Society. In 1854 realiseerde hij zich dat het uit elkaar groeien van twee soorten veroorzaakt kon worden door het aanpassen van verschillende leefomstandigheden in de natuur.

Darwins beroemdste boek '**On the Origin of Species**' (over het ontstaan van soorten) verscheen in 1859. Het was bij het verschijnen ervan al een enorme klapper en binnen tien jaar zorgde het voor een omslag binnen de wetenschappelijke gemeenschap. De kerken kwamen met gemengde reacties. En ook heden ten dage staat men, wat het ontstaan van de aarde en alles wat daarop leeft, soms nog lijnrecht tegenover elkaar. Darwin veronderstelde dat het leven zich heeft ontwikkeld uit één oervorm. Over dit laatste is nog wel wat op te merken. De Hongaarse filosoof Ervin Laszlo heeft twijfels in verband met de volledige evolutie van het bewustzijn. Volgens hem zou er een veld van bewustzijn bestaan binnen het universum waarin informatie wordt 'vastgehouden', waaruit wij op elk moment en direct kunnen putten. Dit zou ook verklaren waarom de evolutie 'veel sneller' is verlopen dan gebeurd zou zijn dan wanneer levende wezens alleen volgens de 'lijn' van Darwin zouden zijn geworden tot wat ze nu zijn.

Ab Slager

'De andere kant'

Ongeveer een maand nadat Bob overleden was, had ik een droom:

Hij stond bij een lantaarnpaal in een stad. Hij leunde met zijn hand tegen de paal, hij was moe. Ik kwam bij hem en wilde zijn andere hand nemen. Hij wierp een blik op mijn hand, maar hij nam hem niet.

Hij liep langzaam naar een gebouw en ik volgde hem; hij ging erin. Het was donker binnen. Er waren veel mensen die druk bewogen in een stoffige sfeer. Hij liep door en ging de andere deur uit.

Het was licht en warm buiten. Bob moest een tijdje rusten in de schaduw tegen een grote vrachtwagen. Dan liep hij langs de muur en zag een man, die op de grond lag te slapen. Bob had iets tegen hem gezegd, maar geen reactie gekregen.

Hij zag later nog twee mannen van hout die lagen en hij praatte tegen hen. Een gele en een blauwe houten man stonden op een treurige manier op om met hem mee te gaan.

Ik heb lang gedacht over die vreemde droom.

Eerst was ik teleurgesteld, omdat hij mijn hand niet genomen had, want in werkelijkheid deed hij dat altijd graag. In feite heeft hij mij daar helemaal niet gezien.

Vervolgens heb ik niets gehoord van wat hij zei. Er waren geen geluiden. Alles gebeurde in stilte. Ik dacht dat ik een bezoek in een andere wereld had gebracht. En toen ik twee klompen bij de ingang zag, begreep ik opeens de houten mannen in de droom.

Bob is weggegaan naar de andere kant. Zelfs in mijn droom komt hij niet meer. Want hij is nu overal.

Michiko Sugawara

De zilversmid

Het is al weer heel wat jaren geleden dat wij in Indonesië woonden en ik daar een bezoek bracht aan een zilversmid. Hoe wonderlijk dat ik jaren later in Joure zelf de hobby zilversmeden zou ontwikkelen en daar nog altijd heel veel plezier aan beleef!

In Bogor, het vroegere Buitenzorg in Indonesië, woonde aan de Kerkweg (nu Jalan Gereja) een zilversmid. De tijd verandert alles, maar niet het winkeltje van de zilversmid. Daar heeft de tijd stilgestaan. Of misschien is hij zelf een eeuw te laat geboren?!

Als je je een weg hebt gebaand van de Kebun Raya ('s Lands Plantentuin) via een enorme massa auto's, bemo's (kleine taxi's) en becaks (fietstaxi's) naar de overkant, beland je in de Jalan Gereja. Het lijkt alsof er op alle tijden van de dag honderden schoolkinderen lopen in hun keurige uniformpjes.

Na vele malen "Hello Mister" (van welke sekse je ook bent) of "Good-morning" (ook al is het vier uur 's middags), zie je aan je rechterhand een hek met daarachter een houten schuurtje. De ramen zijn te vuil om er door te kunnen kijken, de deur is stevig vergrendeld. Bellen hoeft niet, want je bent allang gesignaleerd via de schoolkinderen, de honden en de burens. Door het raam van de deur gluren zijn ogen even of hij wel open zal doen. Na deze inspectie, die gewoonlijk gunstig uitvalt, worden de grendels van de deur gehaald en beland je in het schuurtje van je opa.

Grote houten, antieke, maar vooral stoffige vitrines met vuile raampjes staan aan beide kanten van het winkeltje. Aan de wand hangen diploma's uit het begin van de vorige eeuw, van zijn vader, grootvader en overgrootvader, die ook al zilver- en goudsmid waren. Alles nog in het Nederlands natuurlijk.

Als je geluk hebt haalt hij ook nog alle oude tekeningen te voorschijn van de gouden gespen, bezet met diamanten, van vroegere gouverneurs of andere rijke tijdgenoten.

Hij is er volkomen op zijn plaats met zijn vriendelijke, wat schuwe ogen, golvend grijs haar tot in zijn nek. Uren zou hij kunnen praten over zijn vak en wegdromen bij zijn oude boeken. Het werkloos dat hij vraagt is laag, het is al heerlijk weer iets moois te kunnen maken... Een opvolger is er niet, nee, hij is nooit getrouwd.

Na je bezoek word je uitgeleide gedaan door iemand die ineens een goede vriend is geworden. Hij brengt je tot buiten het hek, zwaait en draait zich dan om, met een snauw tegen de opdringerige schoolkinderen en sluit zich weer op in het verleden...

Dorothy Vel

SAMENLEVING

Natuurbouw

Boeren en tuinders verbouwen gras, maïs, tarwe, aardappelen, suikerbieten of tulpen. Natuurbeheerders in Nederland verbouwen natuur. Kortweg: **natuurbouw**. Voor nieuw verworven terreinen wordt een natuurdoel gesteld; men kiest een speciale groep planten die men wil gaan verbouwen, bijvoorbeeld natte heide of schraal, bloemenrijk hooiland. Bijna altijd valt de keus op een soort natuur die vroeger te vinden was op arme grond. Dit is natuur, of vegetatie, die door veranderend grondgebruik zeldzaam is geworden.

Hoe verbouwt men natuur die arme grond nodig heeft?

De bovengrond bevat voor heide of bloemenrijk grasland meestal veel te veel fosfaat. In de ondergrond is nog wel arm zand aanwezig. Men kiest daarom vaak voor het afgraven van de rijke, bemeste bovengrond tot op de schrale bruingele ondergrond en vervolgens wordt er gewacht op het gewenste resultaat. Soms gaat het goed met het afgegraven terrein en verschijnt er inderdaad de geplande en verwachte heide of het gewenste schraal grasland. Veel vaker gaat het niet goed en ontstaat er een terrein met taaie pollen groene sprietten, de **pitrus**. Inmiddels weet men dat het erg lang duurt voor men de pitrussen weer kwijt zal zijn. Om de pitrus te laten verdwijnen, zou er eigenlijk regelmatig kalk gestrooid moeten worden en veel gemaaid.

Bekalken is financieel, maar ook emotioneel voor veel natuurbouwers niet haalbaar. De mensen van Staatsbosbeheer worden vaak uitgemakkt voor pitrussentelers of pitrussenboeren.

In de gevallen dat het wel lukt, doemt er een nieuw probleem op. Er verschijnt opslag van berk, den, els of wilg. De nieuwe heide of het nieuwe grasland dreigt snel te veranderen in bos! Om de nieuw verworven natuur te behouden moet er een goed beheer worden gevoerd. De jonge boompjes moeten worden uitgestoken of er moet worden geplagd, gemaaid, gebrand, begraasd of een combinatie van deze maatregelen. **En dat beheer moet worden volgehouden!**

Naast nieuw schraal grasland, nieuwe heide of nieuwe zandverstuiving worden er poelen gegraven voor kikkers, padden en salamanders; rechtgetrokken beekjes laat men weer kronkelen en dichtgegroeide petgaten worden uitgegraven.

Voorbeelden van natuurbouw zijn te zien in de bossen rond **Pauwenburg**, de **Katlijker Heide**, het **Katlijker Schar**, de **Tjongerdellen** en gebieden rond de **Dellebuursterheide**.

Natuurbouw, zoals op grote schaal is toegepast, kost veel geld tijdens de aanleg; ook het beheer is duur. Het bodemprofiel wordt onthoofd; in de bovengrond opgeslagen gegevens, zoals ontginningssporen, worden met de ontgraven bovengrond weggegooid. De afgegraven rijke bovengrond ligt vaak ergens in een hoekje, op een grote hoop, te wachten op een betere bestemming. Afvoeren is duur!

Er moet wat veranderen. Staatsbosbeheer ziet dit ook in. Men gaat nu meer over tot zaaien van de vegetatie die men graag ziet verschijnen. Er worden proeven uitgevoerd om natuur te bouwen zonder de bodem af te graven. Door het verbouwen van gras met hulp van kunstmest zonder fosfaat wordt geprobeerd het fosfaatgehalte van de bodem omlaag te krijgen, de bodem uit te mergelen. Het gras wordt door een boer geoogst.

In een aantal jaren wil men zo proberen de gewenste arme bodem te verkrijgen. We zullen hopen dat het lukt.

Henk Hidding

Ontmoetingsdag voor rolstoelgebruikers 2009 in Katlijk/Mildam.

Terwijl in andere plaatsen de organisatie van een ontmoetingsdag voor rolstoelgebruikers het afgelopen jaar niet meer gelukt is en zelfs de provinciale Stichting 'Lopers voor Rollers' is opgeheven, is onze werkgroep in Katlijk en Mildam weer druk bezig een dergelijke dag voor te bereiden. Dit wordt de zevende keer! En elk jaar weet Henny Welter, degene die onze financiën beheert, de 'pot' aan te vullen, zodat ook dit jaar de dag weer gratis aangeboden kan worden. Omdat de Provinciale Stichting opgeheven is, heeft onze werkgroep een financiële ondersteuning gekregen, waar we uiteraard blij mee zijn.

De ontmoetingsdag voor rolstoelgebruikers zal dit jaar gehouden worden op woensdag 17 juni.

Het programma voor 17 juni a.s. ligt nog niet helemaal vast, maar we rekenen op de medewerking van het Fryske Gea, zodat een van de wandelingen weer in het Ketliker Skar gemaakt kan worden. De lunch vindt plaats in de Thomastsjerke in Katlijk.

Verder zal het programma voor de ontmoetingsdag een verrassing worden. Genieten van de mooie natuur, koffiedrinken, wat bijpraten en de goedverzorgde lunch zijn hoogtepunten van de dag.

De deelnemers van de afgelopen jaren worden door onze werkgroepleden Anneke Zwanenburg en Hiltse Oenema persoonlijk benaderd. Hebt u een dergelijke dag nog nooit bijgewoond en lijkt het u wel wat om ook mee te doen, neem dan gerust contact op met een van beide dames; zij geven u graag meer informatie:

Anneke Zwanenburg: ☎ (0513) 63 25 44

Hiltse Oenema: ☎ (0513) 54 19 86

De vrijwilligers, die onze deelnemers begeleiden tijdens de wandelingen, worden benaderd door onze nieuwe werkgroepleden Anneke Hoekstra en Ina de Jong.

Ook hier geldt: hebt u nog nooit meegeholpen en bent u wel bereid dit te doen, neem dan contact op met een van beide dames voor meer informatie.

Anneke Hoekstra: ☎ (0513) 54 22 42

Ina de Jong: ☎ (0513) 54 10 51

We rekenen weer op een fantastische dag voor onze rolstoelgebruikers en voor alle vrijwilligers!

Werkgroep 'Lopers voor Rollers' Katlijk/Mildam

SAMENLEVING

Nieuws van de 60+ soos Katlijk-Mildam

- Dinsdag 3 maart was er een lezing over 'Fries zilver' door historicus drs. Peter Schoen, die op het onderwerp 'zilver' gaat promoveren. Het was een soort 'Tussen kunst en kitschmiddag'; iedereen mocht een (liefst Fries) zilveren voorwerp meenemen wat door de historicus met een loep werd bekeken. En met behulp van boeken kon de eigenaar nog iets meer van zijn/haar zilveren voorwerp te horen krijgen.
- Woensdag 8 april trad het shantykoor 'De Feanwiven' uit Heerenveen op. Zij hadden een erg leuk repertoire en zagen er fleurig gekleed uit! Na afloop was er de jaarlijkse broodmaaltijd.
- Woensdag 13 mei was de dagtrip naar de Koloniehof in Frederiksoord. Met een diner in Appelscha en een bezoek aan het gevangenis museum in Veenhuizen was het een interessante, mooie dag. Het weer was prachtig. Er waren te weinig aanmeldingen voor een bus, daarom hebben we eigen auto's ingezet. Na afloop bedankte de heer Jacobi alle vrijwilligsters hartelijk voor al hun inspanningen. Hij roept alle 60-plussers hierbij op om vooral volgend jaar weer mee te gaan omdat het altijd zo gezellig is! Het soosbestuur sluit zich van harte aan bij deze oproep!

In oktober begint de 60+ soos weer!

De 60+ sooscommissie heeft al weer een leuk programma bedacht; u krijgt het vóór oktober in uw brievenbus! Mocht u nog geen lid zijn, maar wel zestig jaar of ouder, dan kunt u gerust eenmalig of vaker eens langs komen op een soosmiddag.

Locatie: Hof van Schoterland te Mildam

Lidmaatschap € 22,- per persoon voor het hele seizoen (incl. koffie, thee, enz.). Of € 7,- per keer.

Commissie: Trienke Janssen (voorz.)	☎ 54 15 19
Hilly Nijenhuis (penn.)	☎ 63 65 70
Fieneke Tammens (secr.)	☎ 54 15 40
Hilda Hoekstra	☎ 63 28 66
Appie Dijkstra	☎ 63 26 57

Fieneke Tammens, secretaris

SAMENLEVING

Kreatief Kollektief

Het Kreatief Kollektief wil u graag op de hoogte houden van de Exposities in 'It Alde Tsjerkje' van Mildam.

Op dit moment is er een prachtige expositie van cursisten van **Linda Laffertu** met hun beeldhouwwerken. Deze expositie duurt tot en met 5 juni, waarna we met een Open Huis weer naar een volgende exposant gaan. Mevrouw **Mariet Rankenberg** uit Steenwijk exposeert haar textielkunst tot 1 augustus a.s. Ik verzeker u, het is de moeite waard om te komen kijken (*meer informatie over Mariet Rankenberg vindt u op de volgende pagina*).

It Alde Tsjerkje is **open** vanaf **woensdag tot en met zaterdag**. Vrijdag is er bijgekomen omdat wij ruim in de Kreatief Kollektiefleden zitten. Er kunnen nog 2 personen met hun ambacht of hobby in het kerkje terecht.

Het Kreatief Kollektief bestaat uit:

- Ruth Luten quilt/patchwork
- Annie Beers 3D-kaarten en decotasjes
- Trienke Akkermans machinebreiwerk (o.a. sokken en baby born kleertjes)
- Adrie Troost sieraden
- Jans Burger Hindelooper schilderen
- Foekje Schavemaker glas-in-lood, Tiffany, glas graveren, miniaturen, mozaïeken
- Hilma Smits keramiek (draaien en boetseren)

Wintermarkt

Dan een berichtje over de Wintermarkt. De naam van deze markt wordt veranderd in '**Pipernútemerke**' en is gepland op 28 november 2009. De bedoeling is om deze markt weer buiten te gaan houden. We hebben de heer Van Essen en Jeep Heida gevraagd of wij hun terrein daarvoor mogen gebruiken.

Onze opzet is om het hele dorp erbij te betrekken. De school en de verenigingen krijgen een uitnodiging om mee te doen. Door middel van activiteiten of verkopen kunnen zij een zakcentje binnen halen. U hoort hier ongetwijfeld meer over.

Het Kreatief Kollektief

Mariet Rankenberg is vanaf haar kleuterjaren bezig geweest met textiel. Tijdens en na haar opleiding tot docent Nxx is ze zich in de mogelijkheden van textiel blijven verdiepen. In haar werk heeft ze een voorkeur voor het zoeken naar nieuwe mogelijkheden in technieken en materialen. Het textielmatig verwerken van niet-textiele materialen vormt voor haar een grote uitdaging, evenals het combineren van oude (handwerk-)technieken met nieuwe.

Ze gebruikt graag veel kleurnuances en een zekere mate van transparantie. Textiel is voor Mariet een manier om gevoel, emotie, droom en fantasie bij elkaar te laten komen. Het is aan de kijker om het ontstane beeld op eigen manier te interpreteren: ieder bedenke een eigen uniek verhaal.

Korfbal

Korfbalvereniging 'De Driehoek' is al jaren een begrip in de dorpen Katlijk en Mildam. Sinds 1974 is sportveld 'De Wissel' de thuisbasis van de korfbalclub. Vanaf het nieuwe seizoen (augustus 2009) gaat daar iets in veranderen.

Vanwege het afnemende ledenaantal in de laatste jaren, is **K.V. De Driehoek** een samenwerkingsverband aangegaan met **K.V. Blauw Wit** te Heerenveen. Beide verenigingen gaan straks samen verder onder de naam '**K.V. Heerenveen**' en spelen in een nieuw tenue. Vanaf augustus worden de seniorenteams samengevoegd; die gaan trainen en spelen op de locatie in Heerenveen.

Voor de jeugd verandert er nog niet zoveel. De jeugd blijft in Mildam trainen en spelen. De korfbalvereniging verdwijnt dus niet uit het dorp! De jaarlijkse rommelmarkt zal naar verwachting gewoon elk jaar in Mildam blijven plaatsvinden.

Zowel de senioren als de jeugd blijven op de zaterdag spelen, waarmee de identiteit als 'zaterdagvereniging' behouden blijft.

De Driehoek heeft voor elke leeftijd wel een geschikt team. Zowel voor diegenen die fanatiek willen trainen en zo hoog mogelijk willen spelen en presteren als ook voor spelers die gewoon lekker willen ballen op zaterdag of door de week. De leeftijd, het geslacht of niveau mag nooit een belemmering zijn om bij De Driehoek te gaan korfballen. De jeugdteams worden naar leeftijd ingedeeld, zodat de sterkere en zwakkere spelers samen een zo goed mogelijke prestatie neer kunnen zetten.

Naast trainingen en wedstrijden worden er leuke activiteiten georganiseerd, zoals een familiedag, sinterklaasfeest, paasfeest, etc.

Info: I. Jongsma, ☎ 06-28707024

Gym in beweging...

Beach Party in Mildam

Vrijdagavond 3 april jl. vond de jaarlijkse uitvoering van De Tjongerturners plaats. Het was weer een fantastische show, met dans, gym, turnen en een dj.

Het thema was 'BEACH PARTY'. In de zaal zaten trotse ouders, opa's en oma's en andere belangstellenden. De avond werd afgesloten met een swingende disco.

Op de avond werd overigens afscheid genomen van leidster Melanie Eizinga. Vanwege andere werkzaamheden heeft ze vanaf komend seizoen helaas geen tijd meer om in Mildam les te geven.

Op zoek naar een trainer(ster)

Om de club in beweging te houden, wordt hard gezocht naar nieuwe leiding, maar dit wil helaas nog niet echt vlotten. Het CIOS, diverse clubs en leidsters zijn benaderd, maar tot nu toe is er nog geen vervanging gevonden.

Uiteraard willen de kinderen ook volgend jaar gewoon weer lekker gymmen. Dus kent u iemand die les zou kunnen geven in Mildam, geef het dan door. Het gaat om donderdag en/of maandag van 15.45 tot 19.00 uur.

De Tjongerturners

Secretariaat: Ester Verweij

☎ (0513) 62 01 65

www.gymverenigingmildam.nl

Fabrieksgarantie

loopt gewoon door, ook voor uw nieuwe auto.

Automobiliebedrijf T. Mevlus Mildam

SAMENLEVING

Computerleercentrum Nieuwehorne

In het Computerleercentrum 'De Compagnons' starten - bij voldoende cursisten - de nieuwe computerlessen op maandag ('s morgens en/of 's middags) 31 augustus, dinsdagmorgen 1 september en woensdagmorgen 2 september 2009. Bij voldoende belangstelling (zes cursisten) bieden we de mogelijkheid om één cursus op maandagavond te houden.

Het aanbod omvat de volgende cursussen: Windows XP voor beginners, Internet & e-mail, Tekstverwerken met Word. De cursussen bestaan uit 8 lessen van anderhalf uur. Kosten € 75,- (inclusief lesboek van € 15,-). Ook is er een cursus 'Foto bewerken' met het programma Picasa; deze cursus bestaat uit 4 lessen van anderhalf uur en kost € 40,-, inclusief lesboek.

Voor de cursussen Internet & e-mail, Tekstverwerken met Word en de cursus 'Foto bewerken' met Picasa is elementaire kennis in het omgaan met de computer (vergelijkbaar met de cursus Windows XP voor beginners) noodzakelijk.

De lessen vinden weer plaats in Doarpshûs 'De Kiekenhof', Molenweg 29, Nieuwehorne. We vragen belangstellenden zich tijdig aan te melden, zodat een ieder in augustus bericht kan ontvangen wanneer voor hem of haar de cursus begint.

Inlichtingen via ☎ (0513) 54 14 00 of ☎ (0513) 68 12 58.